GEMEENTE **NOORDENVELD**

Aan de gemeenteraad

Agendapunt:
Zaaknummer: 310734

Roden, 25 januari 2024

Onderwerp
Uitwerking verkenning gelijktrekking minimaregelingen

Programma
Samen doen

Programmadoelstelling
Mocht dit (tijdelijk) niet mogelijk zijn dan zetten wij zorg en ondersteuning in. Deze zorg sluit aan bij de eigen kracht en sociale netwerken van onze inwoners.
Jeugdigen en volwassenen kunnen veilig opgroeien, meedoen in de samenleving en zo zelfredzaam mogelijk zijn.

Taakveld
Inkomensregelingen

Behandelend collegelid
Wethouder Alex Wekema

In behandeling bij
Carola van Engeland

Gevraagd besluit
1. In te stemmen met optie 2 (bijlage 1 Opties minimaregelingen) waarbij de doelgroep van alle drie minimaregelingen wordt verruimd naar 120% en voor inkomens tussen de 120 en 130% van de bijstandsnorm een staffel wordt toegepast van drie stappen.
2. In te stemmen met de dekking van de extra kosten ten hoogte van circa € 40.000 per kalenderjaar ten laste van de "Meedoenregeling".

Kern van het gevraagde besluit
In het Coalitieakkoord is het volgende opgenomen:

“We verkennen de mogelijkheid van het gelijktrekken van de verschillende minimaregelingen, waarbij eventueel een staffeling wordt toegepast (een afnemende bijdrage vanuit de minimaregelingen bij toenemende inkomsten, tot 130% van de bijstandsnorm). Hiermee kunnen de regelingen eenduidiger worden en kan worden voorkomen dat een grote terugval optreedt bij een kleine toename van inkomsten. Voorwaarde is dat de aanpassing van de regelingen kostenneutraal wordt ingevoerd.”

Daarnaast heeft de gemeenteraad op 7 november 2022 ingestemd met de motie “Ruimhartige uitvoering ondersteuning inwoners en instellingen”. In deze motie wordt het college verzocht om:

- Binnen bestaande regelingen en instrumenten inwoners en instellingen ruimhartig tegemoet te komen als er naar het oordeel van het college sprake is van buitengewone omstandigheden.
- Bij onze raad terug te komen met een voorstel tot het instellen van nieuw instrumentarium als het college dit op basis van voortschrijdend inzicht noodzakelijk acht.
- De raad periodiek, bijvoorbeeld eens per 3 maanden, te informeren over de resultaten.

Een onderdeel van de beoordeling van deze buitengewone omstandigheden is de inkomensgrens. Om op dit moment binnen gemeente Noordenveld in aanmerking te komen voor de minimaregelingen gelden verschillende inkomensgrenzen:

- Individuele inkomenstoeslag 110% van de bijstandsnorm
- Meerkostenregeling 110% van de bijstandsnorm
- Meedoenregeling 115% van de bijstandsnorm

Tevens staat in het coalitieakkoord 2022-2026 het uitgangspunt vermeld dat "Voor alle (lopende en nieuwe) projecten geldt dat de uitvoering binnen de beschikbaar gestelde budgetten plaats moet vinden.". Dit betekent dat het verruimen van de minimaregelingen kostenneutraal moeten plaatsvinden.

De optie is onderzocht om de deze minimaregelingen gelijk te trekken naar een inkomensgrens van 120% van de bijstandsnorm:

- Individuele inkomenstoeslag (van 110% naar 120%);
- Meerkostenregeling (van 110% naar 120%);
- Meedoenregeling (van 115% naar 120%).

Daarnaast wordt voor de inkomens tussen de 120 en 130% van de bijstandsnorm een staffel toegepast.
Door de inkomensgrens te verhogen naar 120/130% van de bijstandsnorm, sluit gemeente Noordenveld aan bij de inkomensgrens van omliggende gemeenten, zoals gemeente Tynaarlo, Groningen en Assen.

*Zie bijlage voor een overzicht van de staffeling.

Inclusie (iedereen doet mee)
Door onze minimaregelingen breder toegankelijk te maken, kunnen inwoners met een inkomen tot 120 % van de bijstandsnorm alsnog gebruik maken van onze regelingen. Hiermee bevorderen wij de participatie van deze doelgroep binnen de gemeente.

Duurzaamheid
N.v.t.

Participatie
Doordat inwoners minder geldzorgen hebben, ontstaat er meer ruimte om deel te nemen aan (maatschappelijke) participatie. Tevens verlagen wij met deze maatregel het risico dat jongeren opgroeien in armoede.

Financiën
De opdracht is om kostenneutraliteit te waarborgen. Het begrip kostenneutraliteit kan op verschillende manieren worden uitgelegd. In het kader van verruiming van het minimabeleid betekent kostenneutraliteit dat de verruiming van de kosten niet mag leiden tot een uitzetting van het programma Samen doen. Dat betekent dat de meerkosten (die gaan we immers maken als er meer inwoners gebruik kunnen maken van de regeling) niet leidt tot een kosten uitzetting van het programma. In 2023 was er binnen de budgetten schuldhulpverlening en armoedebestrijding € 50.000 ruimte. Naar verwachting bieden deze posten dezelfde ruimte in 2024. De extra kosten voor de verruiming van de minimaregelingen (tussen de € 34.000 en € 47.000) kunnen ten laste komen van deze posten. Op deze manier worden de extra kosten opgevangen binnen het programma Samen doen. Daarnaast is de verwachting dat door uitbreiding van de doelgroep minder inwoners gebruik gaan maken van gemeentelijke voorzieningen op het gebied van Schulden en Zorg.

De definitie kostenneutraliteit is dan ook de volgende: kostenneutraliteit bij verruiming toegang tot de minimaregelingen van de gemeente Noordenveld is het totaal van kosten en baten van de minimarelingen die niet mogen lijden tot uitzetting van de programma begroting Samen doen.

Daarnaast kan over kostenneutraliteit nog het volgende worden opgemerkt:

A. De kosten opvangen binnen de begroting.
Zoals hierboven beschreven is er sprake van kostenneutraliteit door de kosten in de bestaande begroting op te vangen.

B. Maatschappelijke opbrengst
Een andere benadering van kostenneutraliteit is de maatschappelijke opbrengst bij de verruiming van de minimaregelingen te laten meewegen. Deze zijn echter niet in geld uit te drukken.

Uit onderzoek van De beleidsonderzoekers en bureau Omlo (Kansrijk armoedebeleid voor kinderen: Portretten van kinderen en knelpunten en kansen voor een integraal beleid: 16 april 2021 in april 2021) blijkt dat:

- Kinderen uit gezinnen met een laag inkomen een minder goede gezondheid hebben dan andere kinderen;
- Zij vaker te maken hebben met overgewicht en obesitas;
- Minder bewegen en sporten;
- En vaker worden blootgesteld aan tabaksrook.

Ook is er soms onvoldoende geld om het huis voldoende te verwarmen. Verder vertonen

tieners in armoede meer ongezond gedrag, zoals alcohol- en drugsgebruik en gaat opgroeien en leven in armoede op langere termijn gepaard met een lagere levensverwachting.

Het verminderen van bovenstaande klachten bij kinderen en jongeren in onze gemeente is een forse winst voor deze kinderen en jongeren zelf. Wanneer de minimaregelingen worden verruimd, wordt er daarnaast waarschijnlijk minder gebruik gemaakt van schulddienstverlening en organisaties als de kleding- en voedselbank. Dit is op dit moment nog niet concreet aan te geven.

C. Vergoeding regelingen verlagen
Een laatste manier om kostenneutraliteit te waarborgen is om de vergoeding van de regelingen te verlagen. Hierdoor kunnen dus meer huishoudens gebruik maken van de regeling, maar krijgt men een lagere vergoeding. Gevolg kan zijn dat de vergoeding ontoereikend is voor het doel van de regeling. Hierin zijn meerdere scenario's mogelijk. Zo kan men ook een staffeling van de vergoeding toepassen tussen 110% en 120% of er kan voor de volledige doelgroep tot 120% een verlaging worden ingevoerd.

Wanneer het budget voor de minimaregelingen gelijk blijft aan het budget 2023 (€ 369.416) betekent dit voor de vergoedingen het volgende:
Meedoenregeling (uitgaande van een stijging van 40 aanvragen) een tegemoetkoming van gemiddeld € 360,00 in plaats van € 389,00 per persoon.
Inkomenstoeslag (uitgaande van een stijging van minimaal 10 en maximaal 20 aanvragen een tegemoetkoming van € 511,00 of € 488,00 gemiddeld in plaats van € 535,00 per persoon.
Meerkostenregeling (uitgaande van een stijging van minimaal 10 en maximaal 20 aanvragen een tegemoetkoming van € 310,00 of € 296,00 in plaats van € 325,00.

Aantallen en kosten minimaregelingen 2023:

- Individuele inkomenstoeslag

208 toekenningen, kosten € 111.313 (€ 535 per aanvraag gemiddeld)

- Meerkostenregeling

201 toekenningen, kosten € 65.400 (€325 per aanvraag gemiddeld)

- Meedoen regeling

495 toekenningen, kosten € 192.703 (€389 per aanvraag gemiddeld)

De totale kosten voor de drie regelingen bedragen over 2023 € 369.416.

De bij de gemeente bekende groep 'overige minima' (wel meedoen regeling, maar geen bijstand) bestaat uit circa 80 huishoudens. Door het verhogen van de inkomensgrens kunnen meer inwoners met een laag inkomen gebruik maken van de financiële ondersteuning. Een realistische verwachting is dat deze groep bij ongewijzigde economische omstandigheden kan toenemen met 40 huishoudens tot totaal circa 120 huishoudens.

Voor de inkomenstoeslag en de meerkostenregeling verwachten we een kleine groei in het aantal aanvragen. We gaan daarom uit van minimaal 10 en maximaal 20 extra aanvragen per jaar.

Dat betekent dat de kosten als volgt gaan toenemen:

Meedoen: 40 x 389 gemiddeld = € 15.560

Inkomenstoeslag: 10 x 535 gemiddeld = € 5.350 (of 20 x 535 gemiddeld = € 10.700)

Meerkostenregeling: 10 x 325 gemiddeld = € 3.250 (of 20 x € 325 gemiddeld = € 6.500)

Totaal € 24.160 (of € 32.760)

De doelgroep voor inkomenstoeslag en meerkostenregeling is altijd lager dan voor de meedoen regeling. Het extra aantal aanvragen is een aanname. De staffeling tussen 120% en 130% zal naar verwachting tussen de €10.000 en €15.000 meer gaan kosten.

De totale stijging bedraagt minimaal € 34.160 (24.160 + 10.000) en maximaal € 47.760 (32.760 + 15.000)

Na 1 januari 2026 zal er een evaluatie plaatsvinden waarbij wij kunnen beoordelen wat de maatschappelijke baten zijn geweest (bijvoorbeeld, verlaging armoede en verhoging van maatschappelijke participatie).

Vanaf 2025 worden de kosten op de gebruikelijke manier begroot. In de trimesterrapportages zal er extra aandacht worden besteed aan de ontwikkeling van deze kosten zodat hier tijdig op geacteerd kan worden.

Moet er een begrotingswijziging plaatsvinden?
Nee

Vindt er een evaluatie plaats?
Ja

Wanneer?
Eerste kwartaal van 2026

Tijdpad
- De verruiming kan ingaan op 1 april 2024. Aanvragen van inwoners die zijn gedaan voor 1 april worden indien nodig opnieuw beoordeeld.
- Per trimester: controle ontwikkeling kosten verruiming minimaregeling
- Q1 2026: onderzoek naar (maatschappelijke) effecten van verruiming minimaregeling, met name afname in kosten schulddienstverlening en afname in armoedecijfers in gemeente Noordenveld

Nadere onderbouwing
Huidige stand van zaken
In de verkenning is gekeken naar drie minimaregelingen. Als eerste de individuele inkomenstoeslag. Deze toeslag geldt voor inwoners die langere tijd op bijstandsniveau leven en waar geen verbetering is te verwachten.

Als tweede de meerkostenregeling. Deze is voor inwoners die langdurig ziek zijn of een handicap hebben.

En de derde regeling is de meedoen regeling. Vanuit deze regeling kunnen inwoners met een minimum inkomen de kosten voor een (sport)club, cursus etc. vergoed krijgen. Deze regeling is ook voor een PC, laptop of tablet voor school voor schoolgaande kinderen.

Om op dit moment binnen gemeente Noordenveld in aanmerking te komen voor de minimaregelingen gelden verschillende inkomensgrenzen:

- Individuele inkomenstoeslag 110% van de bijstandsnorm
- Meerkostenregeling 110% van de bijstandsnorm
- Meedoen regeling 115% van de bijstandsnorm

Tevens staat in het coalitieakkoord 2022-2026 het uitgangspunt vermeld dat "Voor alle (lopende en nieuwe) projecten geldt dat de uitvoering binnen de beschikbaar gestelde budgetten plaats moet vinden.". Dit betekent dat het verruimen van de minimaregelingen kostenneutraal moet plaatsvinden.

Opties
De afgelopen periode zijn er twee opties onderzocht om de regelingen te verruimen:

De doelgroep van alle drie regelingen verruimen naar 120% en voor de huishoudens met een inkomen tussen de 120 en 130% van de bijstandsnorm wordt een staffel toegepast van vijf stappen (zie bijlage 1 Opties minimaregelingen).

De doelgroep van alle drie regelingen verruimen naar 120% en voor de huishoudens met een inkomen tussen de 120 en 130% van de bijstandsnorm wordt een staffel toegepast van drie stappen (zie bijlage 1 Opties minimaregelingen).

Door de inkomensgrens te verhogen naar 120/130% van de bijstandsnorm, sluit gemeente Noordenveld aan bij de inkomensgrens van omliggende gemeenten, zoals gemeente Aa en Hunze en Assen. De gemeente Westerkwartier hanteert een regeling waarbij inwoners met kinderen onder de 18 jaar in aanmerking komen met een inkomen tot 130% van de bijstandsnorm. Inwoners zonder kinderen onder de 18 jaar komen in aanmerking bij een inkomensgrens tot 120% van de bijstandsnorm.

Bijlage(n)
1. Opties minimaregelingen

Ter inzage liggende stukken
N.v.t.

Burgemeester en wethouders van de gemeente Noordenveld,
Sebastiaan Ruddijs, secretaris/directeur Klaas Smid, burgemeester

No:
Onderwerp: Uitwerking verkenning gelijktrekking minimaregelingen

De Raad van de gemeente Noordenveld,

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van : 25 januari 2024;

gelet op de bepalingen van de Verordening maatschappelijke ondersteuning, jeugdhulp en schuldhulpverlening gemeente Noordenveld 2022, Financieel besluit maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp gemeente Noordenveld 2020, Verordening Meedoen in Noordenveld 2016 en de Participatiewet.,

B E S L U I T

1. In te stemmen met optie 2 (bijlage 1 Opties minimaregelingen) waarbij de doelgroep van alle drie minimaregelingen wordt verruimd naar 120% en voor inkomens tussen de 120 en 130% van de bijstandsnorm een staffel wordt toegepast van drie stappen.
2. In te stemmen met de dekking van de extra kosten ten hoogte van circa € 40.000 per kalenderjaar ten laste van de "Meedoenregeling".

Roden, 6 maart 2024

De Raad van de gemeente Noordenveld,

H. Huttinga, griffier K. Smid, voorzitter